

GEÇ ARKAİK DÖNEM KORELERİ

Geç Arkaik dönem korelerini tanıtmaya Akropolis'te bulunan ve heykeltraşından dolayı Antenor Koresi olarak bilinen heykelle başlamak istiyoruz. Yaklaşık 530-25 yılına tarihlenen heykelde cepheden ayakta duran bir kadın betimlenmiştir. Kore'nin üzerinde giysi olarak khiton üzerinde himation bulunmaktadır. Himation, dirsekten kırılarak öne doğru uzatılan sağ koldan aşağı dökümlü bir şekilde bırakılmıştır. Hem kolun vücuttan ayrılması, hem de koldan aşağı dökülen mantonun plastik kıvrımları stil kritik açısından göz önünde bulundurulması gereken özellikler arasında yer almaktadır.

525 yılına tarihlenen 671 numaralı Akropolis Koresi'nde bu defa giysi olarak karın üzerinde kemerle sıkıştırılmış khiton üzerinde himationu görüyoruz. 525 yılına tarihlenen korenin başının üzerinde stephane bulunmaktadır. Dirsekten itibaren kollar ve dizden aşağı bacaklar eksiktir. Korunan izlerden anlaşıldığı kadarıyla her iki kol da dirsekten kırılarak öne doğru uzatılmıştır. Yüzde artık "Arkaik Gülümseme" adı verilen tebessüm iyice hissedilmektedir. Özellikle sağ koldan aşağı doğru inen manto kenarında plastik olarak işlenmiş zikzak kıvrımları biraz daha açılmış olarak görülmektedir. Kulak memelerinde bulunan delikler heykelin orijinalinde metalden küpelerinin olduğunu göstermektedir.

525-20 yıllarına tarihlenen 682 numaralı Akropolis Koresi kol ve ayaklardaki birkaç önemsiz eksik dışında günümüze ulaşmayı başarabilmiştir. Khiton üzerine manto giymiştir, başında ise stephane bulunmaktadır. Yüzdeki tebessüm yerini sırtmaya bırakmıştır. Kollardan soldaki öne doğru uzatılmanın dışında artık vücuttan da ayrılmaya başlamış, sol bacak iyice hissedilir şekilde öne doğru uzatılmıştır. Khiton incelererek transparan hale gelmiş, böylece elbise altından bacak konturları rahat bir şekilde izlenebilmektedir.

670 numaralı Akropolis Koresi ile 510 yılına doğru gidilir. Belde kemerle sıkıştırılmış khiton giymiştir. Başında stephane vardır. Sağ kol dirsekten kırılarak öne doğru atılmış, sağ eliyle karın üzerinde elbisenin kenarını çekiştiriyor şekilde betimlenmiştir. Saç, dörder örgü biçiminde başın

arkasından göğüs üzerine doğru bırakılmıştır. Profilden bakıldığında elbise altından vücudun bütün konturlarını izlemek mümkündür. Yüzdeki gülümseme ise hala devam etmektedir.

594 numaralı Akropolis Koresi'nde 510 yılının özellikleri izlenmektedir. Heykel 1887 yılındaki kazılarda Erechtheion'un doğusunda bulunmuştur. Khiton üzerinde İon himationu bulunmaktadır. Transparan olma özelliği artık elbise altından sol bacağın diz kapağını dahi gösterecek aşamaya gelmiştir. Manto, artık gösterişin merkezi durumundadır. Zikzak kıvrımlar plastik işlenerek iyice birbirinden ayrılmaya başlamıştır. Elbise kıvrımları karın üzerinde iki kola ayrılarak aşağı doğru inmekte, böylece kırlangıç kuyruğu kıvrımlar ismi verilen şema belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Karın üzerinde başlayıp sol bacak üzerinden arkaya doğru ilerleyen elbise üzerinde korunan boyalı desenler, heykelin bir zamanlar boya ile süslendiğine işaret etmektedir.

Eleusis Koresi veya Akropolis'ten 685 numaralı kore ile artık yüzyılın sonlarına doğru yaklaşıyoruz. Vücut hatlarının elbise altından gözükmesi ve iyice plastikleşerek açılan zikzak kıvrımlar dönemin belirleyici özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu arada yüzdeki gülümsemenin giderek yerini ciddiyete bıraktığına dikkat çekmekte fayda vardır.

Bu ciddiyeti Akropol'de salt yüz olarak korunan kore başında da görmek mümkündür. Başında stephane ile resmedilen kore heykeli parçasını alnın genişleyerek yarım ay şeklini alması, kaş çizgilerinin belirgin şekilde verilmesi, göz kapaklarının iyice göz küresinden ayırt edilmesi, farklı kalınlıktaki alt ve üst dudaklar ve güçlü çene gibi özellikleri nedeniyle 500 civarına tarihlemek mümkündür. Genellikle yüzdeki ciddiyeti, Akropolis'in yağmalanması ile ilişkilendirenler için bu tarih önemlidir. Akropolis'in Persliler tarafından yaklaşık 10 yıl kadar geç yağmalandığı düşünülürse, demek ki, ciddiyetin sebebi Akropolis değil, bu tarihlerde Batı Anadolu'da başlayan İonya isyanı ve Perslerin bu isyanı bastırmak için yaptıkları katliamlar olmalıdır. Bu tespitimizi yine 500 yılına tarihlenen ve önemli oranda korunan 674 numaralı Akropol Koresi de belgelemektedir.

684 numaralı Akropol Koresi ile artık 6. yüzyılı aşarak 5. yüzyıla doğru iniyoruz. Sözü edilen kore parçalanmış bir şekilde bulunarak tamamlanmaya çalışılmıştır. Baş, üst vücudun bir bölümü ve dirseğe kadar sağ kol korunmuştur. Khiton üzerinde himation ve başında stephane vardır. Yüzde artık iyice ciddiye hissedilmektedir. Manto ile elbise özellikle birleşme yerlerinde artık iyice plastik bir görünüm alarak birbirinden ayrılmış ve zikzak kıvrımlar sayı olarak arttığı için gözle takip edilemez duruma gelmiştir.

490 yılına tarihlenen 688 numaralı Akropolis Koresi ile Arkaik dönemin sonlarına geliyoruz. Her iki kol dirsekten itibaren, bacaklar kalçadan başlayarak eksiktir. Başında stephane bulunmaktadır. Yüzdeki ciddiye yerini üzgün bir ifadeye bırakmıştır. Manto ağır bir görünüm içindedir ve zikzak kıvrımlar elle tutulur şekilde plastik bir duruma gelerek artık iyice birbirinden ayrılmıştır.

Euthydikos Koresi ile artık Geç Arkaik dönemi bitiriyoruz. Bu kore ismini, kaidesinde korunan "Thaliarchos'un oğlu Euthydikos beni adadı" yazıtından almaktadır. Akropolis'te yapılan kazılar esnasında bulunan kore heykelinin karından aşağı bölümü eksiktir. Ayrıca dirsekten sonra sağ kol da eksiktir. Saçlar alın ortasından ikiye ayrılarak yanlardan arkaya doğru taranmıştır. Saç uçları bölünmüş bukleler halinde boynun her iki yanından göğüsler üzerine doğru bırakılmıştır. Saç organizasyonu, giysi ve yüz ifadesi, Euthydikos Koresi ile Klasik dönemin başladığını göstermektedir.